

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پرونده: نگاه علم و فناوری اطلاعات ایران
(بروزنگار)

برنام خدا

نگاهی به عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست گذاری علم و فناوری

در سال ۱۳۹۵

خلاصه برای مدیران ۵

■ مقدمه ۹

■ ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات ۱۱

■ سازمان‌دهی اطلاعات ۲۵

۳-۱. واژه‌نامه‌ها ۲۶

۳-۲. توصیف‌گرهای ایرانداک ۲۸

۳-۳. اصطلاح‌نامه‌ها ۲۸

۳-۴. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها) ۳۰

۳-۴-۱. فهرست مستند نام پژوهشگران ۳۱

۳-۴-۲. فهرست مستند نام نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی ایران ۳۱

۳-۴-۳. فهرست مستند نام‌های جغرافیایی ۳۱

■ اشاعه اطلاعات ۳۳

۴-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) ۳۳

۴-۲. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناورانه ایران ۳۶

■ پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری ۳۹

۵-۱. رصدخانه پژوهش و فناوری ۳۹

۵-۱-۱. داشبورد پارسا ۴۰

۵-۱-۲. داشبورد طرح‌های پژوهشی ۴۱

۵-۱-۳. داشبورد پارساگر ۴۳

- ۵-۲. پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص)..... ۴۳
- ۵-۳. پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)..... ۴۵
- مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش..... ۴۹
- ۶-۱. سامانه پیشنهاد پژوهش..... ۴۹
- ۶-۲. سامانه عرضه و تقاضای پژوهش (ساعت)..... ۵۰
- اخلاق و درستی پژوهش..... ۵۷
- ۷-۱. سامانه همانندجو..... ۵۷
- ۷-۲. کانون درستی و اخلاق پژوهش (کیان)..... ۵۹
- ۷-۳. راهنمای پژوهش و پژوهشگران (پژوهش کار)..... ۶۰
- ۷-۴. شیوه‌نامه ایران (راهنمای استاد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی)..... ۶۱

■ خلاصه برای مدیران

دستاوردهای مدیریت دانش و اطلاعات علمی و فنی کشور در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعات ارائه می‌شوند. در این میان، پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) با صدها هزار رکورد؛ از بزرگ‌ترین، دیرین‌ترین، و پربازدیدترین پایگاه اطلاعات علمی و فنی کشور است. اطلاعات پارسا (پایان‌نامه و رساله) و پیشنهاد آن‌ها که در ایرانداک به ثبت می‌رسند، بی‌همتا است. تولید ارزش افزوده و اطلاعات پشتیبان و همچنین تحلیل اطلاعات، بخشی دیگر از مدیریت دانش و سامانه‌های پیشینه پژوهش، همانند جو، عرضه و تقاضای پژوهش، غدیر، امین، دروازه اطلاعات علمی ایران، اصطلاح‌نامه‌ها، واژه‌نامه‌ها، توصیف‌گرها، فهرست مستند نام‌ها، راهنمای پژوهش و پژوهشگران، شیوه‌نامه ایران، شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری، جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان، نمای مشارکت ایرانیان در دانش جهان، و داشبورد پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی کشور نمونه‌هایی از آن‌ها هستند.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، با نزدیک به نیم سده پیشینه، افزون بر پژوهش در حوزه‌های علوم و فناوری اطلاعات؛ مأموریت گردآوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل، و اشاعه مدارک و اطلاعات علم و فناوری کشور را به انجام می‌رساند. هم‌اکنون پایگاه‌های اطلاعات علمی ایران (گنج)، با بیش از ۸۹۸ هزار رکورد اطلاعاتی، که ۳۹۶ هزار رکورد آن پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری هستند، یکی از باارزش‌ترین گنجینه‌های علمی کشور و در نشانی GANJ.IR.ANDOK.AC.IR در دسترس همگان است (جدول زیر). میانگین جست‌وجو در این پایگاه در سال ۱۳۹۵ در هر ثانیه یک‌و‌نیم جست‌وجو بوده است. در این سال بیش از ۲۶ هزار نفر نیز از خدمات حضوری تالار جست‌وجوی اطلاعات ایرانداک استفاده کرده‌اند.

شمار منابع پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) تا پایان سال ۱۳۹۵

نام پایگاه	شمار رکورد
پایان‌نامه و رساله داخل کشور	۳۹۶,۴۹۴
پایان‌نامه و رساله دانش‌آموختگان ایرانی خارج از کشور	۱۵,۶۳۲
پیشنهاد	۸۵,۰۹۶
طرح پژوهشی	۸۲,۰۷۴
مقاله نشریه‌ها	۱۳۰,۸۳۹
گزارش‌های دولتی ایران	۲۵,۳۷۵
مقاله همایش‌ها	۱۶۳,۳۰۹
جمع*	۸۹۸,۸۱۹

در سال ۱۳۹۵ نزدیک به ۵۲ هزار کاربر در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) ثبت نام کرده‌اند و بیش از ۳ میلیون بازدید از آن انجام و بیش از ۶۹ هزار منبع به این پایگاه افزوده و بیش از ۴۵ میلیون جست‌وجو (میانگین روزانه ۱۲۳,۴۵۸۰ جست‌وجو) در آن انجام شده است.

عملکرد پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) در سال ۱۳۹۵

سال ۱۳۹۵	میانگین روزانه
شمار بازدید از پایگاه گنج (GANJ.IRANDOC.AC.IR)	۳,۴۰۴,۷۶۵
شمار استفاده‌کنندگان حضوری از تالار جست‌وجو	۲۶,۲۵۶
شمار کاربران تازه گنج*	۵۱,۹۷۹
شمار کاربران نسخه آزمایشی گنج	۲,۱۵۳
شمار جست‌وجو	۴۵,۱۸۵,۶۵۵
	۱۲۳,۴۵۸

* ۵۷۶,۰۱۹ کاربر تا پایان سال ۱۳۹۵

وضعیت سامانه ملی ثبت پایان نامه، رساله و پیشنهاد سال ۱۳۹۵

مدرک	شمار ثبت	میانگین شمار ثبت در روز
پایان نامه / رساله	۴۵,۸۸۸	۲۱۵
پیشنهاد	۲۱,۹۶۹	۱۹۸

شمار مؤسسه‌های ثبت کننده و پارساهای ثبت شده
به تفکیک نوع سازمان تا پایان سال ۱۳۹۵

وابستگی مؤسسه	شمار مؤسسه	پایان نامه / رساله	پیشنهاد
وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری	۲۳۵	۱۸۳,۱۱۷	۶۵,۶۶۶
وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی	۲۲	۱,۹۹۲	۱۵۱
دانشگاه آزاد اسلامی	۴۸	۲۷,۹۶۰	۶,۸۱۱
جهاد دانشگاهی	۷	۲۹	۶۲
خارج از کشور	۹	۶۳	۱۶
سایر دستگاه‌های اجرایی	۱۱۹	۷,۰۶۲	۱,۵۳۹
جمع	۴۴۰	۲۲۰,۲۲۳	۷۴,۲۴۵

کارکرد سامانه پیشینه پژوهش تا پایان سال ۱۳۹۵

شاخص	آمار
شمار درخواست‌های دریافت شده	۳۴۳ هزار و ۹۶۷ درخواست
شمار درخواست‌های پاسخ داده شده	۲۴۴ هزار و ۲۲۶ پاسخ

روزانه به میانگین ۹۷ تماس کاربران (تلفن، رایانامه، یا فرم سامانه) برای پشتیبانی از سامانه پیشینه پژوهش پاسخ داده می شود.

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آن‌ها

شمار اصطلاحات (توصیف‌گر و غیرتوصیف‌گر)	نام اصطلاح‌نامه	شمار اصطلاحات (توصیف‌گر و غیرتوصیف‌گر)	نام اصطلاح‌نامه
۴,۶۰۹	علوم زیستی	۲,۰۱۸	ارتقای بهداشت
۳۱,۵۰۵	علوم کشاورزی (۲۰۰۴)	۱۱,۵۹۹	اسپاینز (نما)
۱۲,۸۵۴	فنی و مهندسی	۴,۷۲۳	جامعه‌شناسی
۱۲,۷۱۵	فیزیک (۲۰۰۴)	۸,۹۴۵	ریاضی
۲,۵۸۷	مدیریت بحران	۳,۶۰۷	شیمی
۱۱۲,۰۳۴	جمع	۱۶,۸۷۲	علوم زمین

کارکرد سامانهٔ همانندجو (تا پایان ۱۳۹۵)

آمار	شاخص
۳,۶۳۱	شمار اعضا
۵۰	شمار مؤسسه‌های عضو
۲,۷۰۷	شمار درخواست‌های انجام‌شده
۴۳۷	شمار کاربران فعال

«پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران» (ایرانداک) که از سال ۱۳۸۸ به این نام خوانده می‌شود، بر پایه گاه‌شمار و همچنین نخستین سند در این زمینه، در یکم مهرماه سال ۱۳۴۷ با نام «مرکز اسناد ایران» تأسیس شد. مأموریت بنیادین ایرانداک بر پایه اساس نامه و برنامه استراتژیک آن؛ پژوهش، مدیریت دانش، آموزش، همکاری‌های پژوهشی و اطلاع‌رسانی، و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری است که در سازمانی وابسته به وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری و زیر نظر هیئت امنا با نام نمادین «گنج دانش» و شعار «به از گنج دانش به گیتی کجاست» انجام می‌شود.

«فراهم‌آوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل و اشاعه اطلاعات و مدارک علمی و فناوری کشور و همچنین اطلاعات پشتیبان آن‌ها در سطح ملی و بین‌المللی»، «مدیریت تأمین و دسترسی پژوهشگران کشور به مدارک اطلاعات علم و فناوری خارج از کشور» و «پشتیبانی و مدیریت سامانه ملی مدیریت اطلاعات علم و فناوری»، از مأموریت‌های اصلی ایرانداک است. برنامه‌های بالادست در زمینه مدیریت اطلاعات علم و فناوری دارای رویکردها و جهت‌گیری‌های ارزشمندی هستند که ایرانداک را در انجام کار خود رهنمون می‌شوند و پژوهشگاه آن‌ها را فراروی خود قرار داده و در اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های خود به آن‌ها توجه دارد.

در این گزارش، عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری ایرانداک در سال ۱۳۹۵، در چارچوب اساس‌نامه و اسناد ملی بالادست ارائه می‌شود. مدیریت اطلاعات علم و فناوری با فراهم‌آوری و ثبت اطلاعات آغاز می‌شود و با اشاعه آن به کاربران به پایان می‌رسد. در این میان نیز گام‌ها بسیاری به انجام می‌رسند که گاه در همین فرایند و گاه پشتیبان آن هستند.

■ ثبت و فراهم‌آوری اطلاعات

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) کار مدیریت اطلاعات علم و فناوری را از سال ۱۳۴۷ آغاز کرد و افزون بر اطلاعات جاری، اطلاعات پیش از آن را نیز سازمان داد. دستاوردهای این کار در سامانه‌ها و پایگاه‌های اطلاعات و منابع مرجع ارائه می‌شوند. نخستین بار بر پایهٔ بخش نامهٔ شمارهٔ ۱۲۲۳۸/۸۹/۴۳ تاریخ ۱۳۸۶/۸/۲۰ وزیر علوم، تحقیقات، و فناوری و برای تکمیل پوشش پایگاه اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، بهبود دسترسی به این منابع، و پیشگیری از دوباره کاری در پژوهش‌های دانشگاهی؛ همهٔ دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری کشور باید یک نسخه از این مدارک را در اختیار ایرانداک قرار دهند و از آنان خواسته شده است که «صدور گواهی فراغت از تحصیل، به اعلام وصول پایان نامهٔ دانش آموخته» از ایرانداک موکول شود. ایرانداک برای آسان‌سازی این فرایند، سامانهٔ ثبت پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها (ثبت) را به نشانی SABT.IRANDOC.AC.IR در اختیار دانشجویان کشور قرار داده است که در آن، ثبت اطلاعات پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی کشور انجام می‌شود.

به تازگی نیز آئین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آن‌ها (شماره ۱۹۵۹۲۹/۱ و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶) از همه دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مراکز آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری خواسته است که فایل تمام متن این مدارک را در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) ثبت و همانندجویی کنند.

دانشجویان پس از تصویب پیشنهاد، به این سامانه مراجعه و اطلاعات پیشنهاد خود را ثبت و شناسه ره‌گیری دریافت می‌کنند. پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز پس از ثبت و بارگذاری فایل تمام‌متن و تأیید ایرانداک، آماده پذیرش دانشگاه می‌شوند. دریافت

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

شناسه ره‌گیری به منزله ثبت پایان‌نامه یا رساله در سامانه است و دانشجو باید آن را برای گام‌های بعدی به مؤسسه محل تحصیل اعلام کند. سپس دانشگاه وارد سامانه می‌شود و اطلاعات دانشجو را بررسی و اگر تأیید کند، ثبت پایان می‌یابد.

The screenshot displays the National Library and Archives of Iran (سازمان اسناد و کتابخانه ملی) website. The header includes the organization's logo and name. The main navigation bar lists various services: ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد (Thesis, Dissertation, and Proposal), نام‌نویسی (Registration), پرسش‌های همیشگی (Frequently Asked Questions), درباره سامانه (About the System), مقررات (Regulations), تماس با ما (Contact Us), and سامانه ملی (National System). The central content area features a 'ورود به سامانه ثبت' (Login to the Registration System) section with input fields for 'پایان‌نامه' (Thesis) and 'گذرواژه' (Password), a 'ورود به سامانه' (Login to the System) button, and a checkbox for 'مرا به یاد بسپار' (Remember me). To the right, there is a laptop displaying the website's interface. Below the login section, the 'اطلاعه' (Information) section lists several links: 'آیین‌نامه اجرایی ثبت پایان‌نامه و رساله در ایرانداک ابلاغ شد' (Executive Regulation for Thesis and Dissertation Registration in IranDok is Issued), 'وزیر علوم: از سامانه همانندجو رونمایی کرد' (Minister of Science: Unveiled the Similarity System), 'با دستور وزیر علوم، ثبت پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی در پایگاه ایرانداک ازمای شد' (By the Minister of Science's order, proposals, theses, and graduate studies in the IranDok database were tested), 'نحوه ورود کاربران دانشگاهی به سامانه جدید' (How university users can access the new system), and 'سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد آماده ثبت اطلاعات شد' (The national system for thesis, dissertation, and proposal registration is ready for information entry). The 'درباره سامانه' (About the System) section provides a detailed description of the system's purpose and functionality, mentioning its role in supporting the scientific and technological policy-making process.

تصویر برگ نخست سامانه تازه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله و پیشنهاد

نسخه دوم سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد با تغییرات بنیادین و امکانات ویژه در ۵ آبان ۱۳۹۵ به‌دست معاون وزیر عتف و رئیس سازمان امور دانشجویان رونمایی شد و نخستین پایان‌نامه و پیشنهاد در تاریخ ۱۹ آبان ۱۳۹۵ در آن به ثبت رسید. در نسخه تازه این سامانه، دانشجویان می‌توانند پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری و پیشنهاد آن‌ها را با یک نام کاربری ثبت نمایند. بیشتر فیلدهای سامانه برای تضمین کیفیت داده‌ها، از پیش تعریف شده و از سیاه‌های گوناگون قابل انتخاب

هستند و نیازی به وارد کردن آن‌ها نیست. افزون بر این، کاربران همیشه می‌توانند وضعیت مدارک ثبت شده خود را پایش کنند و امکان ویرایش اطلاعات ثبت شده تا پیش از تأیید مؤسسه برای کاربران فراهم است. در نسخه تازه، فایل تمام متن پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را ایرانداک کنترل می‌کند و پس از ارائه کد ره‌گیری به دانشجو، فایل‌های فرستاده شده را کارشناسان ایرانداک تأیید می‌کنند و سپس به تأیید مؤسسه‌ها می‌رسد. پس از تأیید، مدرک برای سازمان‌دهی به سامانه ویرایش و سازمان‌دهی می‌رود و پس از انجام فرایند سازمان‌دهی، در سامانه اطلاعات علمی ایران (گنج) به نشانی GANJ.IRANDOC.AC.IR در اختیار همگان گذاشته می‌شود.

جدول‌های زیر شمار و روند ثبت پیشنهاد و پایان‌نامه/رساله را تا پایان سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهند.

شمار ثبت پیشنهاد و پایان‌نامه/رساله تا پایان سال ۱۳۹۵

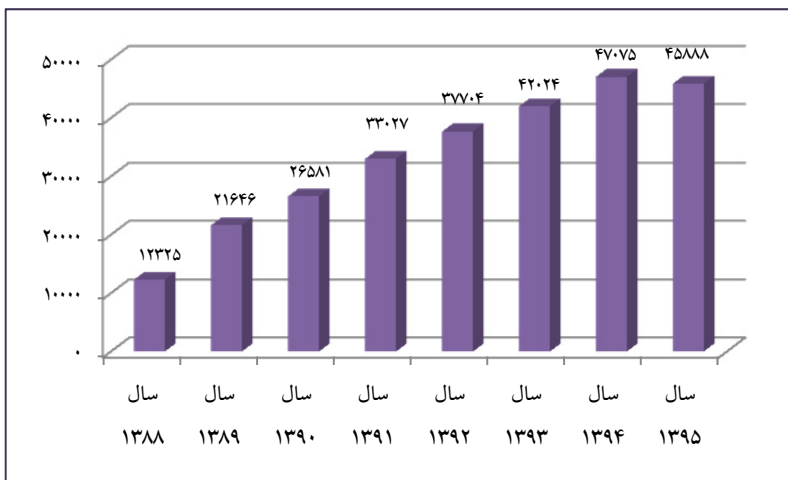
سند	شمار ثبت	میانگین شمار روزانه ثبت
پایان‌نامه/رساله	۲۵۷,۵۳۳	۱۷۰
پیشنهاد	۹۶,۲۴۲	۱۴۰

روند ثبت و تأیید پایان‌نامه/رساله از سال ۱۳۸۷ تا پایان ۱۳۹۵

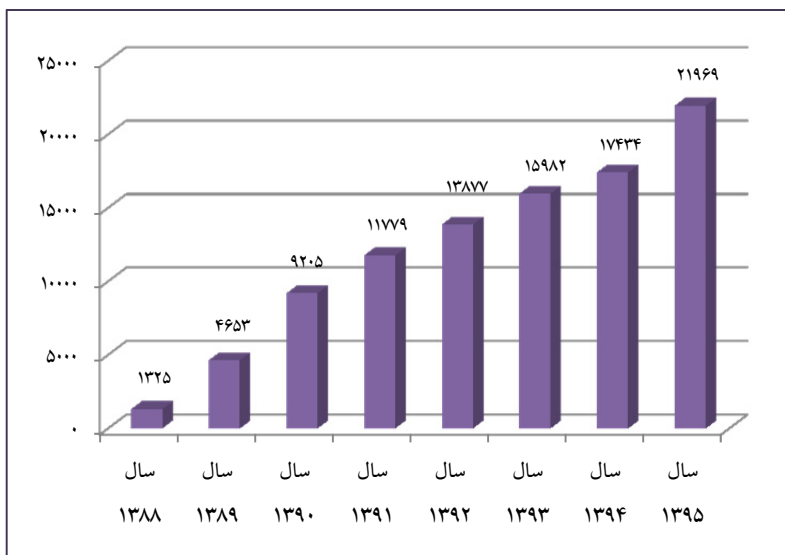
سال	ثبت پایان‌نامه/رساله	ثبت پیشنهاد
۱۳۸۷	۳۷۷	۷
۱۳۸۸	۱۲,۳۲۵	۱,۳۲۵
۱۳۸۹	۲۱,۶۴۶	۴,۶۵۳
۱۳۹۰	۲۶,۵۸۱	۹,۲۰۵
۱۳۹۱	۳۳,۰۲۷	۱۱,۷۷۹

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

سال	ثبت پایان‌نامه / رساله	ثبت پیشنهاد
۱۳۹۲	۳۷,۷۰۴	۱۳,۸۷۷
۱۳۹۳	۴۲,۰۲۴	۱۵,۹۸۲
۱۳۹۴	۴۷,۰۷۵	۱۷,۴۳۴
۱۳۹۵	۴۵,۸۸۸	۲۱,۹۶۹
جمع	۲۶۶,۶۴۷	۹۶,۲۳۱

روند ثبت پایان‌نامه/ رساله از سال ۱۳۸۸ تا پایان ۱۳۹۵

روند ثبت پیشنهاد از سال ۱۳۸۸ تا پایان ۱۳۹۵

پیش از آغاز کار سامانه ثبت، گردآوری پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها دستی بود و شمار همه آن‌ها به ۱۱۰ هزار می‌رسید که پس از آغاز به کار این سامانه، فایل‌های الکترونیکی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در سامانه بارگذاری می‌شوند. گفتنی است از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۵ بیش از ۱۹۴ هزار نسخه چاپی پارسا نیز به ایرانداک فرستاده شده است. تا پایان سال ۱۳۹۵ نزدیک به ۳۵۰ هزار نسخه چاپی پارسا در آرشیو ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نگهداری می‌شود. افزون بر پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، در آرشیو ایرانداک منابع ارزشمند و بی‌مانند دیگری هم هستند که در جدول زیر آمده‌اند.

مدارک موجود در آرشیو

شمار	نوع مدرک
۳۵۰ هزار عنوان	پارساهای دانشگاه‌های ایران
۳۵ هزار عنوان	پارساهای دانش‌آموختگان ایرانیان خارج از کشور
۲۵ هزار عنوان	گزارش‌های دولتی
۱۵ هزار جلد	مقاله‌های نشریه‌های علمی
۳ هزار جلد	مقاله‌های همایش‌ها
۴۲۸ هزار	جمع

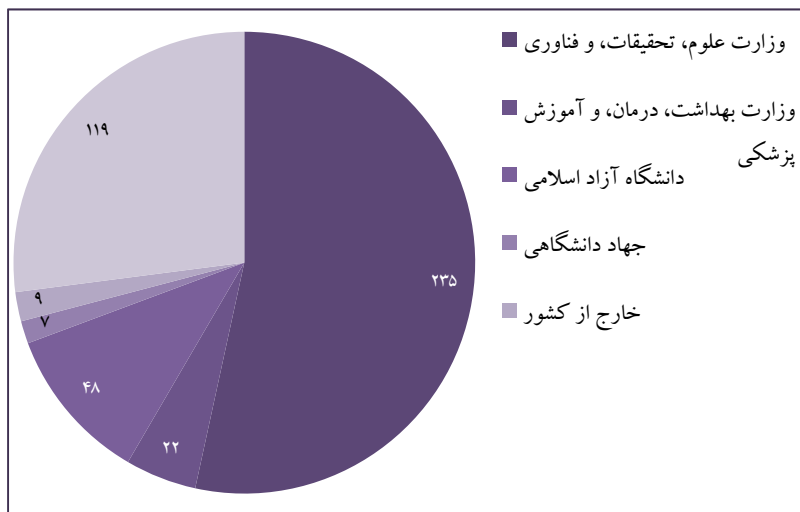
در سال ۱۳۹۵ در این سامانه نزدیک به ۴۶ هزار پایان‌نامه و رساله و ۲۲ هزار پیشنهاد ثبت شده است. دانش‌آموختگان ۱۰۴۲ مؤسسه، اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را در سامانه بارگذاری و از میان آن‌ها ۴۴۰ مؤسسه، کار تأیید را انجام می‌دهند. در جدول‌های زیر شمار ثبت مدارک و مؤسسه‌های همکار و گزارش عملکرد آن‌ها آمده است.

گزارش پایگاه ثبت اطلاعات پیشنهاد و پایان‌نامه/ رساله در سال ۱۳۹۵

پایگاه	ثبت
پایان‌نامه و رساله	۴۵,۸۸۸
پیشنهاد	۲۱,۹۶۹

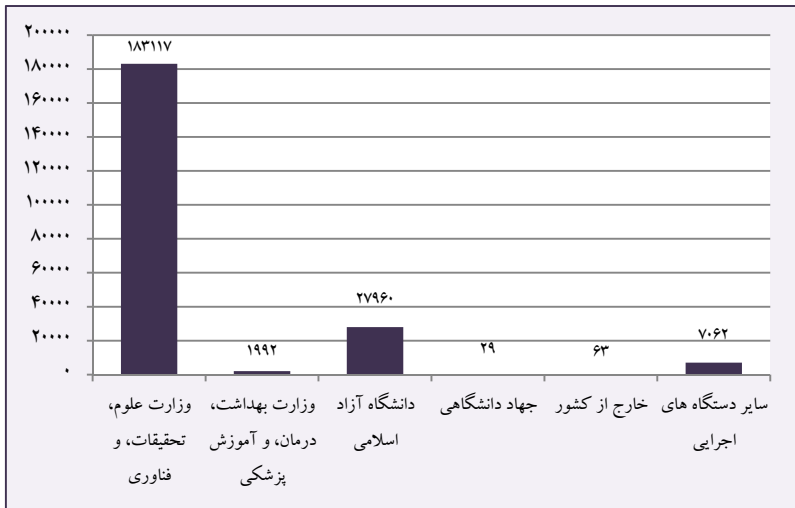
شمار مؤسسه‌های ثبت‌کننده و پارساهای ثبت‌شده از سازمان‌ها تا پایان سال ۱۳۹۵

وابستگی مؤسسه	شمار مؤسسه	پایان‌نامه / رساله	پیشنهاد
وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری	۲۳۵	۱۸۳,۱۱۷	۶۵,۶۶۶
وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی	۲۲	۱,۹۹۲	۱۵۱
دانشگاه آزاد اسلامی	۴۸	۲۷,۹۶۰	۶,۸۱۱
جهاد دانشگاهی	۷	۲۹	۶۲
خارج از کشور	۹	۶۳	۱۶
سایر دستگاه‌های اجرایی	۱۱۹	۷,۰۶۲	۱,۵۳۹
جمع	۴۴۰	۲۲۰,۲۲۳	۷۴,۲۴۵

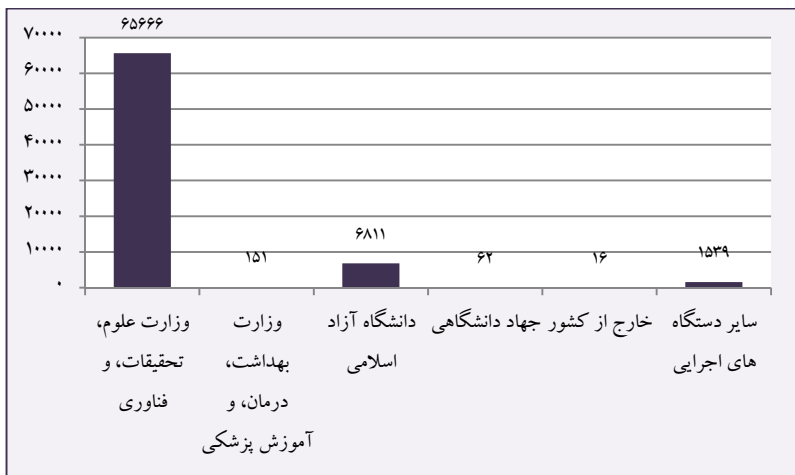

شمار مؤسسه‌های ثبت‌کننده اطلاعات پارسا از سازمان‌ها
در سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد تا پایان سال ۱۳۹۵

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

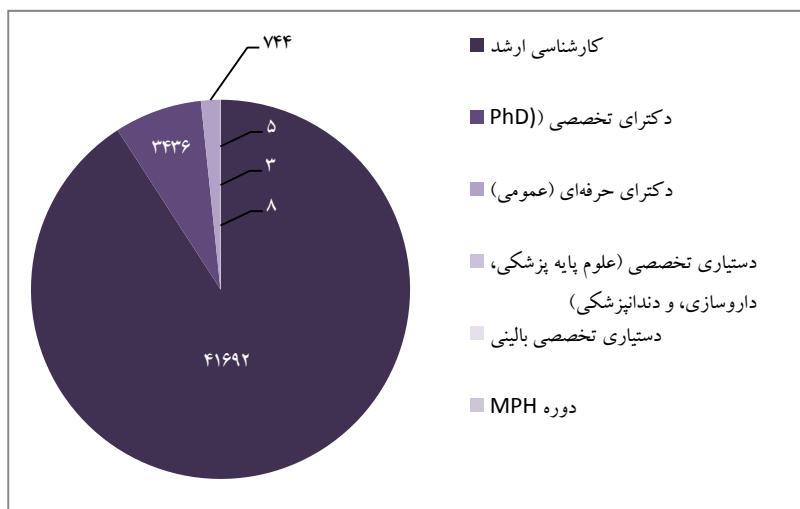
شمار پارساهای ثبت شده از سازمان‌ها
در سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد تا پایان سال ۱۳۹۵

شمار پیشنهادها ثبت شده از سازمان‌ها
در سامانه ملی ثبت پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد تا پایان سال ۱۳۹۵

فراوانی پارساهای ثبت‌شده در سامانه ملی ثبت در مقاطع تحصیلی در سال ۱۳۹۵

مقطع	شمار
کارشناسی ارشد	۴۱,۶۹۲
دکترای تخصصی (PhD)	۳,۶۳۶
دکترای حرفه‌ای (عمومی)	۷۴۴
دستیاری تخصصی (علوم پایه پزشکی، داروسازی، و دندانپزشکی)	۵
دستیاری تخصصی بالینی	۸
دوره MPH	۳

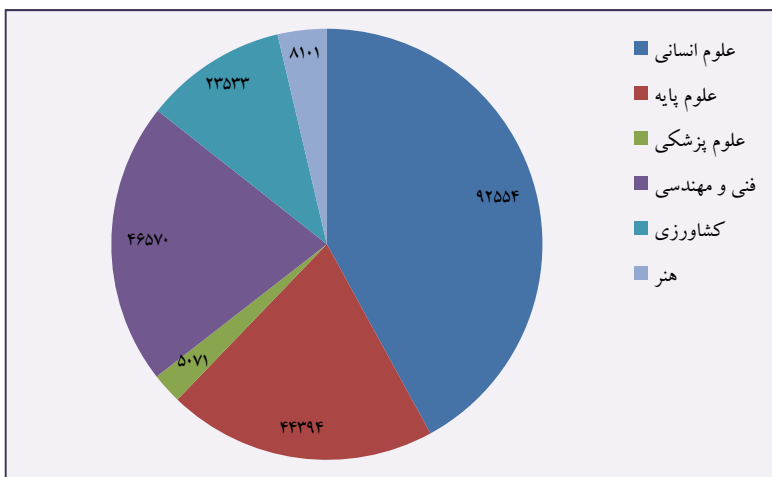

فراوانی پارساهای ثبت‌شده در سامانه ملی ثبت در مقاطع تحصیلی در سال ۱۳۹۵

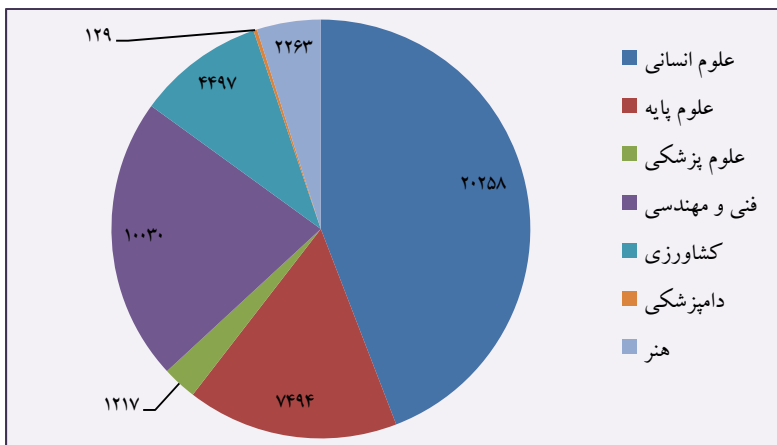
فراوانی ثبت پیشنهاد و پایان‌نامه/رساله در گروه‌های آموزشی

گروه آموزشی	شمار ثبت پارسا تا سال ۱۳۹۵	شمار ثبت پارسا در سال ۱۳۹۵	شمار ثبت پیشنهاد تا سال ۱۳۹۵	شمار تأیید پیشنهاد در سال ۱۳۹۵
علوم انسانی	۹۲,۵۵۴	۲۰,۲۵۸	۲۲,۸۰۰	۸,۷۰۶
علوم پایه	۴۴,۳۹۴	۷,۴۹۴	۱۷,۱۴۱	۳,۷۳۵
علوم پزشکی	۵,۰۷۱	۱,۲۱۷	۱,۸۶۳	۵۸۸
فنی و مهندسی	۴۶,۵۷۰	۱۰,۰۳۰	۲۰,۱۰۴	۵,۶۲۸
کشاورزی	۲۳,۵۳۳	۴,۴۹۷	۹,۹۵۱	۲,۵۰۳
دامپزشکی*		۱۲۹		۳۱
هنر	۸,۱۰۱	۲,۲۶۳	۲,۳۸۶	۷۷۴
جمع	۲۲۰,۲۲۳	۴۵,۸۸۸	۷۴,۲۴۵	۲۱,۹۶۹

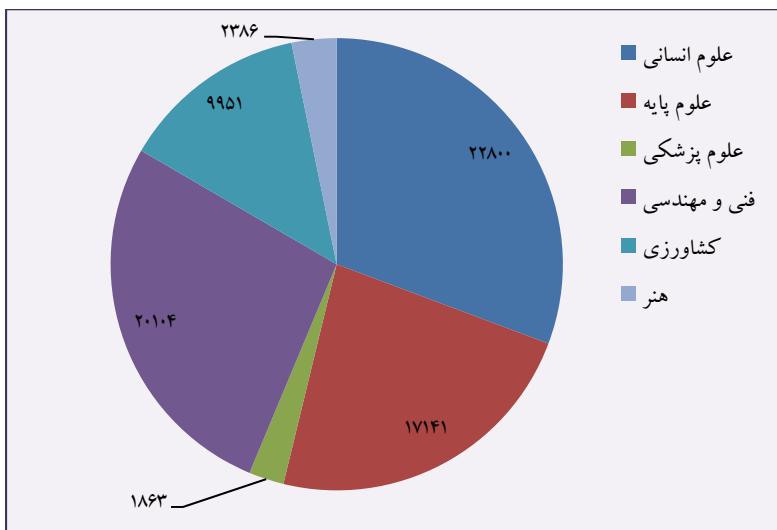
* این گروه آموزشی از سال ۱۳۹۵ به سامانه ثبت افزوده شده است.

فراوانی ثبت پایان‌نامه/رساله در گروه‌های آموزشی از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۵

فراوانی ثبت پایان‌نامه/ رساله در گروه‌های آموزشی در سال ۱۳۹۵

فراوانی ثبت پیشنهاد در گروه‌های آموزشی از سال ۱۳۸۲ تا پایان سال ۱۳۹۵

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

فراوانی ثبت پایان‌نامه / رساله در ۱۰ مؤسسه نخست از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۵

دانشگاه	شمار
دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی	۱۶,۳۰۳
دانشگاه تربیت مدرس	۱۱,۵۷۳
دانشگاه فردوسی مشهد	۱۱,۳۵۳
دانشگاه پیام نور استان تهران	۹,۲۷۵
دانشگاه علامه طباطبائی	۹,۲۲۴
دانشگاه تبریز	۸,۵۵۷
دانشگاه صنعتی اصفهان	۶,۳۶۴
دانشگاه شهید چمران اهواز	۶,۳۱۹
دانشگاه شیراز	۶,۱۱۷
دانشگاه گیلان	۵,۵۶۱

فراوانی ثبت پیشنهاد در ۱۰ مؤسسه نخست از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۵

دانشگاه	شمار
دانشگاه تربیت مدرس	۱۰,۶۸۹
دانشگاه تبریز	۹,۶۶۲
دانشگاه ارومیه	۴,۰۹۶
دانشگاه مازندران	۳,۸۲۱
دانشگاه رازی - کرمانشاه	۳,۳۲۴
دانشگاه زنجان	۳,۱۱۷
دانشگاه صنعتی سهند تبریز	۲,۶۳۲
دانشگاه کردستان	۲,۴۸۷
دانشگاه یزد	۲,۴۱۱
دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد	۱,۹۸۰

فراوانی ثبت پایان‌نامه / رساله در ۱۰ رشته نخست از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۵

رشته	شمار
حقوق	۳,۹۳۱
فیزیک	۳,۹۱۴
روان‌شناسی	۳,۸۰۷
مدیریت	۳,۶۸۶
ریاضی	۳,۶۱۵
عمران	۲,۸۶۵
علوم تربیتی	۲,۷۳۶
حسابداری	۲,۶۷۰
اقتصاد	۲,۵۲۹
برق	۲,۳۰۹

فراوانی ثبت پیشنهاد در ۱۰ رشته نخست از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۵

رشته	شمار
شیمی	۲۶۰۹
فیزیک	۱۴۱۷
ریاضی	۱۲۷۸
عمران	۱۱۳۴
حسابداری	۱۰۹۲
اقتصاد	۸۹۵
برق	۸۶۶
ریاضی محض	۸۴۴
زمین‌شناسی	۸۰۸
حقوق	۷۸۸

■ سازماندهی اطلاعات

پس از ثبت اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، کارشناسان به ویرایش و نمایه‌سازی آن‌ها می‌پردازند. در نمایه‌سازی مفاهیمی که موضوع مدارک را به خوبی نشان می‌دهند، برگزیده می‌شوند. افزون بر نمایه‌سازی، فرادادهٔ پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها نیز ویرایش می‌شود. برای نمایه‌سازی؛ واژه‌نامه‌ها، اصطلاح‌نامه‌ها، فرهنگ‌نامه‌ها، و فهرست‌های مستند نام‌ها به کار می‌روند.

ایرانداک برای بهبود و تسریع نمایه‌سازی اطلاعات منابع گوناگون مانند پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، سامانهٔ ویرایش و سازماندهی اطلاعات را در ویندوز طراحی و کار با نسخهٔ نخست این سامانه را از تیر سال ۱۳۹۳ آغاز کرد. نسخهٔ دوم این سامانه از اسفند سال ۱۳۹۴ با بهبود نسخهٔ پیشین و افزودن امکانات و توانمندی‌های تازه بهره‌برداری شد.

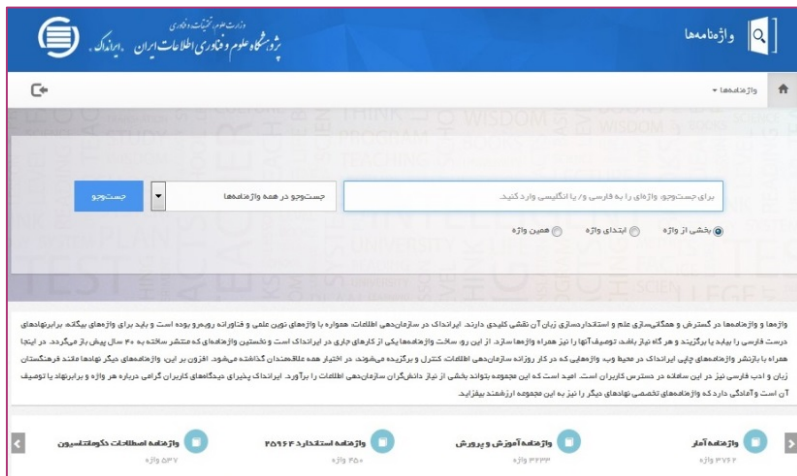
تصویر برگ نخست سامانهٔ ویرایش و سازماندهی اطلاعات

در سال ۱۳۹۵، ایرانداک ۴۲,۴۰۴ پایان‌نامه/ رساله را نمایه‌سازی کرده است. سازماندهی اطلاعات نیاز به منابع مرجع دارد که برخی از آن‌ها پیش از سازماندهی و

برخی نیز در هنگام سازمان‌دهی درست می‌شوند و همگی آن‌ها نیاز به‌روزرآوری دارند. برخی از منابع مرجع؛ واژه‌نامه‌ها، توصیف‌گرها، اصطلاح‌نامه‌ها، و فهرست‌های مستند نام‌ها هستند.

۳-۱. واژه‌نامه‌ها

واژه‌ها و واژه‌نامه‌ها در گسترش و همگانی‌سازی علم و استانداردسازی زبان آن نقشی کلیدی دارند. ایران‌داک در سازمان‌دهی اطلاعات، همواره با واژه‌های نوین علمی و فناوریانه روبه‌رو بوده است و باید برای واژه‌های بیگانه، برابرنهادهای درست فارسی را بیابد یا برگزیند و هرگاه نیاز باشد، توصیف آن‌ها را نیز همراه واژه‌ها سازد. از این رو، ساخت واژه‌نامه‌ها یکی از کارهای همیشگی در ایران‌داک است که نخستین آن‌ها در سال ۱۳۵۹ با نام «فرهنگ اصطلاحات دکومانتاسیون» با ۵۳۷ واژه به چاپ رسید.

عکس برگ نخست پایگاه وب واژه‌نامه‌ها

در پایگاه وب واژه‌نامه‌ها به نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR همراه با باز نشر واژه‌نامه‌های چاپی ایرانداک در محیط وب، واژه‌هایی که در کار روزانه سازماندهی اطلاعات، کنترل و برگزیده می‌شوند، در اختیار همه علاقه‌مندان گذاشته شده است. افزون بر این، واژه‌نامه‌های فرهنگستان زبان و ادب فارسی نیز در این سامانه در دسترس کاربران است.

واژه‌نامه‌های ایرانداک و شمار واژه‌های آن‌ها

ردیف	واژه‌نامه	شمار واژه‌ها
۱	واژه‌نامه اصطلاحات دکومانتاسیون	۵۳۷
۲	واژه‌نامه آموزش و پرورش	۳,۲۳۲
۳	واژه‌نامه کتابداری و دکومانتاسیون	۳,۱۱۷
۴	واژه‌نامه آمار	۳,۷۶۲
۵	واژه‌نامه مخابرات و ارتباطات راه دور	۲,۹۷۶
۶	واژه‌نامه علوم پلیسی	۲,۶۰۳
۷	واژه‌نامه استاندارد ۲۵۹۶۴	۴۵۰
۸	واژه‌نامه اطلاع‌رسانی	۵,۱۸۰
۹	واژه‌نامه تعاریف قانونی	۷۵۷
۱۰	واژه‌نامه توصیف گره‌های ایرانداک ۱۳۵۴-۱۳۴۷	۳,۲۱۶
۱۱	واژه‌نامه توصیف گره‌های ایرانداک -۱۳۹۳	۲۱,۱۲۱
۱۲	واژه‌نامه شیمی	۳,۱۸۵
۱۳	واژه‌نامه فرهنگستان زبان و ادب فارسی	۴۴,۷۸۷
	جمع	۹۱,۹۴۷

این سامانه بیش از ده واژه‌نامه و بیش از ۹۰ هزار واژه را دربردارد. ایرانداک پذیرای دیدگاه‌های کاربران گرامی درباره هر واژه و برابرنهاد یا توصیف آن است و آمادگی دارد که واژه‌نامه‌های تخصصی نهادهای دیگر را نیز به این مجموعه ارزشمند بیفزاید.

۳-۲. توصیف گرهای ایرانداک

توصیف گرها، کلیدواژه‌های استخراج‌شده از مدارک در سامانه ویرایش و سازمان‌دهی اطلاعات است. تاکنون بیش از ۹۶,۰۰۰ کلیدواژه، ۶۲,۰۰۰ کلیدواژه کنترل‌شده، و ۳۶,۵۰۰ کلیدواژه ویراسته، نگاشته شده است که در نشانی DIC.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است. در سال ۱۳۹۵، ۱۵,۰۰۰ کلیدواژه به توصیف گرهای ایرانداک افزوده شده است.

۳-۳. اصطلاح‌نامه‌ها

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) برای انجام بهتر سازمان‌دهی و تحلیل اطلاعات علمی کشور، یازده عنوان اصطلاح‌نامه با بیش از ۱۱۰ هزار اصطلاح (توصیف گر و غیرتوصیف گر) در موضوع‌های گوناگون تدوین کرده که در نشانی ESN.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است.

برگ نخست پایگاه وب اصطلاح‌نامه‌های علمی و فنی

اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک، دوزبانه و با همکاری متخصصان هر حوزه و گروه‌های تخصصی فرهنگستان زبان و ادب فارسی نگاشته شده‌اند. در این زمینه، ایرانداک با سازمان‌های جهانی «ترمنت» و «اینفوترم» نیز همکاری دارد. اصطلاح‌نامه «اگرووک» در علوم کشاورزی که «فائو» به چاپ رسانده نیز در ایرانداک ترجمه و بومی‌سازی و در پایگاه این سازمان^۱ ثبت شده است.

اصطلاح‌نامه‌های ایرانداک و شمار اصطلاحات آن‌ها

شمار اصطلاحات (توصیف‌گر و غیرتوصیف‌گر)	نام اصطلاح‌نامه
۲,۰۱۸	ارتقای بهداشت
۱۱,۵۹۹	اسپاینز (نما)
۴,۷۲۳	جامعه‌شناسی
۸,۹۴۵	ریاضی
۳,۶۰۷	شیمی
۱۶,۸۷۲	علوم زمین
۴,۶۰۹	علوم زیستی
۳۱,۵۰۵	علوم کشاورزی (۲۰۰۴)
۱۲,۸۵۴	فنی و مهندسی
۱۲,۷۱۵	فیزیک (۲۰۰۴)
۲,۵۸۷	مدیریت بحران
۱۱۲,۰۳۴	جمع

1. aims.fao.org/news/agrovoc-now-available-farsi

۳-۴. فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها)

کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعات از سازمان‌های دانش‌بنیان هستند که با اطلاعات بسیاری سروکار دارند. مستندسازی اطلاعات، مفاهیمی مانند ثبت، گردآوری، تنظیم و تدوین، دسته‌بندی، و نگه‌داری را در خود نهفته دارد. مفاهیمی که خود از کاری هدفمند، دقیق، و منظم حکایت دارند. مستندسازی نام‌ها که حوزه‌های موضوعی بسیاری را مانند نام مشاهیر و پدیدآوران، نام مکان‌ها، نام کتاب‌ها، و نام نمایشنامه‌ها دربرمی‌گیرد، یکی از کارهای پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است که می‌تواند مهار واژگان، آسانی جست‌وجو، هدایت کاوشگران به نام‌ها و اصطلاحات همانند، تغییر سریع شناسه‌ها، بازیابی سریع و آسان یک موضوع یا نام، مفاهیم مرتبط و گونه پیوند آن‌ها با هم، و نمایان‌ساختن و کنترل واژه‌ها و اصطلاحات دارای دو یا چند معنی را برای جلوگیری از اختلال معنایی در هنگام بازیابی در پی داشته باشد.

برگ نخست پایگاه وب فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک (نام‌ها)

پایگاه وب فهرست‌های مستند نام‌های ایرانداک به نشانی NAMHA.IRANDOC.AC.IR برای پاسخ‌گویی به بخشی از نیاز مدیریت دانش در قلمرو سازمان‌دهی اطلاعات راه‌اندازی شده است. این سامانه، فهرست مستند نام

پژوهشگران، نام نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی ایران، و نام‌های جغرافیایی را دربردارد.

۳-۴-۱. فهرست مستند نام پژوهشگران

تاکنون بیش از ۵۰۰ هزار نام پژوهشگر در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) وارد شده که برخی از آن‌ها ترکیبی هستند و نوشتارهای گوناگونی دارند و برابر نهاد برخی از نام‌ها به زبان انگلیسی نیز دارای کاستی‌هایی است. از این رو، کار درست کردن فهرست مستند نام پژوهشگران آغاز و تاکنون ۳۶,۸۴۰ نام وارد آن شده است.

۳-۴-۲. فهرست مستند نام نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی ایران

از آنجا که تشکیلات دولتی ایران پیوسته دستخوش تغییر، ادغام، انحلال، و جابه‌جایی بوده، به داشتن فهرست مستندی از نام سازمان‌ها و مؤسسه‌های دولتی و غیردولتی نیاز است. ایرانداک تا سال ۱۳۸۲ سه ویرایش فهرست مستند نام نهادها، سازمان‌ها، و مؤسسه‌های دولتی را با نزدیک به ۱۱,۰۰۰ نام چاپ کرده است. از آن پس تاکنون نیز ۸,۰۰۰ نام به این فهرست افزوده شده است. در سال ۱۳۹۵ نام ۳۰۹۶ دانشگاه و مؤسسه آموزش عالی نیز بر پایه پایگاه مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی یک‌سان‌سازی شد.

۳-۴-۳. فهرست مستند نام‌های جغرافیایی

نام‌های خاص و به‌ویژه نام‌های جغرافیایی در گذر زمان تغییر می‌یابند و گاه یک نام به جای دیگری گفته می‌شود. از این رو، یک نام جغرافیایی در نوشتارهای کهن که همانندی کلی یا جزئی با یک نام جغرافیایی امروزی دارد، به معنای یکی‌بودن آن‌ها نیست. همان نام خاص در نوشتارهای کهن نیز همواره و به یک مکان گفته نمی‌شده است. برای تعیین جای درست یک نام جغرافیایی، باید به دوره تاریخی آن نیز نگاه

کرد. چنین تغییرات و دستکاری‌ها که به‌ویژه در نام‌های جغرافیایی بیشتر است، آشفتگی‌های گسترده درهم آمیختگی داده‌های تاریخی را در پی دارد. نگارش نام‌های جغرافیایی بر پایه‌ی زمان و ضبط و املاهای تاریخی و همچنین خط‌مشی یکسان برای آوانویسی آن‌ها به زبان فارسی و انگلیسی از کارهایی است که در ایران‌داک انجام می‌شود.

در سال ۱۳۹۵ نام ۳۱ استان ایران، ۱۲۴۲ شهر ایران، ۲۰۰ رودخانه و ۱۰۰ حوضه آبریز و آبخیز (فارسی - انگلیسی) به نام‌های جغرافیایی افزوده گردید.

■ اشاعۀ اطلاعات

۴-۱. پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) دارای نزدیک به ۹۰۰ هزار رکورد است که ۳۹۶ هزار رکورد آن پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری هستند. این مجموعه ارزشمند در نشانی GANJ.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است.

جدول ۲۱. شمار رکوردهای پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) تا پایان سال ۱۳۹۵

نام پایگاه	شمار رکورد
پایان‌نامه و رساله داخل کشور	۳۹۶,۴۹۴
پایان‌نامه و رساله دانش‌آموختگان ایرانی خارج از کشور	۱۵,۶۳۲
پیشنهاد	۸۵,۰۹۶
طرح پژوهشی	۸۲,۰۷۴
مقاله نشریه‌ها	۱۳۰,۸۳۹
گزارش‌های دولتی ایران	۲۵,۳۷۵
مقاله همایش‌ها	۱۶۳,۳۰۹
جمع*	۸۹۸,۸۱۹

* ۶۹,۸۲۶ رکورد اطلاعاتی در سال ۱۳۹۵ به پایگاه گنج افزوده شد.

پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) هم‌اکنون ۵۷۶ هزار کاربر دارد که بیش از ۵۱ هزار آنان در سال ۱۳۹۵ نام‌نویسی کرده‌اند. در این سال بیش از ۶۹ هزار رکورد تازه به گنج افزوده و ۳,۴۰۴,۷۶۵ بازدید از آن انجام شده است. میانگین یک‌ونیم جست‌وجو

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

در هر ثانیه و بیش از ۴۵ میلیون جست‌وجو در سال ۱۳۹۵، با میانگین روزانه بیش از ۱۲۳ هزار جست‌وجو در این سامانه روی داده است.

برگ نخست پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

در سال ۱۳۹۵، تالار جست‌وجو در ایرانداک با حضور کارشناسان آموزش دیده، پذیرای ۲۶,۲۵۶ پژوهشگر، با میانگین روزانه ۱۰۳ نفر بوده است.

نسخه آزمایشی تازه گنج در نشانی GANJ-BETA.IRANDOC.AC.IR، با امکان اشاعه اطلاعات و فایل تمام‌متن پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها به دست معاون حقوقی و امور مجلس وزارت عتف در آذرماه رونمایی شد. در این نسخه، فراداده بیش از ۸۵ هزار پایان‌نامه و رساله ویرایش شده و دسترسی به تمام‌متن هزاران عنوان از آنها برای کاربران فراهم شده است.

در مدت سه ماه آغاز کار نسخه آزمایشی گنج بیش از دو هزار کاربر در آن نام‌نویسی کرده و از خدمات آن استفاده کرده‌اند.

موضوع‌های پرشمار	کلیدواژه‌های پرشمار	پژوهشگران پراثر
۶۹۸۱ مدیریت	۲۲۸۱ ایران (امپراتوری هخامنشی)	۱۳۰ ابوالفضل قزوینی
۶۱۹۸ مهندسی عمران	۱۴۰۵ ناوچه (کشتی)	۱۲۲ خانقاه‌ها بخش خابکس
۳۳۵۱ مهندسی مکانیک	۱۱۹۶ بورس اوراق بهادار تهران	۱۸۲ رها رسولی
۳۰۹۹ مهندسی برق و الکترونیک	۱۱۱۶ تهران (شهر)	۹۹ بهمن زندی
۳۰۸۰ کشاورزی، غنای و میان رشته ای	۱۰۲۴ شبکه عصبی (AI و مهندسی)	۹۵ عادل آذر
۲۸۱۶ معارف اسلامی	۸۰۱ ارزیابی عملکرد (امپراتوری هخامنشی)	۹۰ علی ربیعی
۲۲۶۹ ریاضیات	۷۷۷ قرآن	۸۸ احمد برجهانی

برگ نخست نسخه آزمایشی پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)

عملکرد پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) در سال ۱۳۹۵

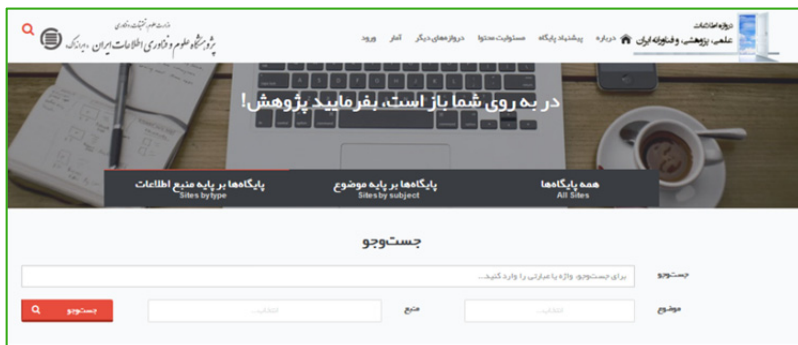
میانگین روزانه	سال ۱۳۹۵	شمار بازدید از پایگاه گنج
۹,۳۲۸	۳,۴۰۴,۷۶۵	(GANJ.IRANDOC.AC.IR)

۱۰۳	۲۶,۲۵۶	شمار استفاده‌کنندگان حضوری از تالار جست‌وجو
۱۴۲	۵۱,۹۷۹	شمار کاربران تازه گنج*
-	۲,۱۵۳	شمار کاربران نسخه آزمایشی گنج
۱۲۳,۴۵۸	۴۵,۱۸۵,۶۵۵	شمار جست‌وجو

* ۵۷۶,۰۱۹ کاربر تا پایان سال ۱۳۹۵

۴-۲. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران

دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران (در) نخستین دروازه اطلاعات علمی در ایران است که در مهر ۱۳۹۵ با بیش از دویست پایگاه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه در نشانی DAR.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی شده است.

برگ نخست دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه ایران (در)

این دروازه از یک‌سو دست‌یابی پژوهشگران را به پایگاه‌های داده آسان می‌کند و از سوی دیگر به سیاست‌گذاران علم و فناوری نمایی فراگیر از وضعیت این پایگاه‌ها را نشان می‌دهد. دروازه اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوریانه پیوند به پایگاه‌های داده گوناگون را با مدارکی مانند پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، نشریه‌ها، گزارش طرح‌های

پژوهشی، کتابخانه‌های دانشگاهی، همایش‌ها، کتاب‌های دانشگاهی، و انجمن‌ها در رشته‌های اصلی و فرعی فراهم می‌سازد. این دروازه، پایگاه‌های داده را در وب، بر پایه‌ی نیاز کاربران در چارچوب‌ها و موضوع‌های کاربردی، با بهبود شیوۀ ارائه و کیفیت خدمات و همچنین با افزایش دسترس‌پذیری و استفاده‌پذیری در درگاهی ارزشمند برای استادان، دانشجویان، و پژوهشگران بازنمایی می‌کند.

■ پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

۵-۱. رصدخانه پژوهش و فناوری

رصدخانه پژوهش و فناوری، نخستین کانون برخط برای کمک به سیاست‌گذاران علم، پژوهش، و فناوری کشور با مقایسه، گزارش‌گیری، و پی‌گیری روند تغییرات اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری است. این رصدخانه با نشانی RASAD.IRANDOC.AC.IR از گنجینه اطلاعاتی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) بهره‌می‌برد که در نزدیک به نیم سده گردآوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور به‌دست آورده است.

دانشگاه آزاد اسلامی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

رصدخانه پژوهش و فناوری

رصدخانه پژوهش و فناوری، ابزاری مدیریتی و تصمیم‌یار برای سیاست‌گذاری علم، پژوهش، و فناوری کشور است. این ابزار امکان تحلیل، مقایسه، گزارش‌گیری، و پی‌گیری روند تغییرات اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری را فراهم می‌کند. رصدخانه از گنجینه اطلاعاتی بهره‌می‌برد که ایرانداک در نزدیک به نیم قرن تاریخچه علمی خود بر پایه مأموریت گردآوری، سازمان‌دهی، ذخیره، حفظ، بازیابی، تحلیل، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور به‌دست آورده است. هر یک از داشبوردهای رصدخانه، بخشی از اطلاعات علمی، پژوهشی، و فناوری را بازتاب می‌دهد.

داشبورد پارساگر

گزیده اطلاعات پایانشمارها و رساله‌ها بر پایه گروه‌های آموزشی

داشبورد پارسا (پایان‌نامه، رساله، و پیشنهاد)

اطلاعات پایانشمارها، رساله‌ها، و پیشنهادها؛ تحصیلات تکمیلی

داشبورد پیشینه پژوهش

اطلاعات درخواست‌های پیشینه پژوهش دانشجویان، اساتید، و پژوهشگران

داشبورد همانندجو

همانندجوی در نوشتارهای علمی

داشبورد طرح‌های پژوهشی

اطلاعات طرح‌های پژوهشی

برگ نخست رصدخانه پژوهش و فناوری

رصدخانه پژوهش و فناوری دارای داشبوردهای گوناگونی است که هر یک، بخشی از این اطلاعات و کنش‌های پژوهشگران کشور را بازنمایی می‌کند. رصدخانه پژوهش و فناوری دارای این داشبوردها به‌عنوان ابزارهای مدیریتی و تصمیم‌یار است:

◆ **داشبورد پارسا:** اطلاعات پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها، تحصیلات تکمیلی (دسترسی محدود)؛

◆ **داشبورد طرح‌های پژوهشی:** (دسترسی محدود)؛

◆ **داشبورد پارساگر:** گزیده اطلاعات پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها بر پایه گروه‌های آموزشی؛

◆ **داشبورد همانندجو:** یافته‌های همانندجویی در نوشتارهای علمی، به‌ویژه پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (دسترسی محدود).

۵-۱-۱. داشبورد پارسا

داشبورد پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارسا) مشاهده، بررسی، و ساخت گزارش‌های پویا را از وضعیت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها، ثبت شده در سامانه ثبت پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها را برای سیاست‌گذاران علم و فناوری کشور فراهم می‌کند. این داشبورد افزون بر گزارش‌های مدیریتی کوتاه با نمودارهای پویا، روند تغییرات وضعیت پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را نیز نشان می‌دهد و مقایسه وضعیت آن‌ها را بر پایه شاخص‌هایی چون وضعیت ثبت، دانشگاه، دانشکده، گروه تحصیلی، و رشته به‌دست می‌دهد. یکی از گزارش‌های گیرای این داشبورد، نمودار وضعیت کلیدواژه‌های پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها است که روند پژوهش و کارهای علمی در کشور و همچنین موضوع‌های داغ را به تصویر می‌کشد.

۵-۲. داشبورد طرح‌های پژوهشی

مدیریت دانش و وجود ساختاری نظام‌مند و مبتنی بر اطلاعات دقیق و جامع در زمینه‌های گوناگون علم و فناوری، از نیازهای بنیادی دست‌یابی به مقام شایسته در علم و فناوری منطقه و جهان است. بر این پایه، در سال ۱۳۸۵ سامانه مدیریت اطلاعات تحقیقاتی ملی (سمات ملی) راه‌اندازی شد. این سامانه جایگاه داده‌های علمی و پژوهشی تولید شده در داخل کشور است. این شبکه اطلاعاتی، ابزار و جایگاهی را برای یکپارچه‌سازی اطلاعات پژوهشگران، سازمان‌ها و نهادها، و نشریات علمی کشور فراهم می‌آورد و فراداده‌های نام پدیدآوران، نامه نشریه‌ها، و ... را دریافت می‌کند.

«داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی» که در تاریخ ۱۳۹۵/۰۶/۰۱ رونمایی شد، با بهره‌گیری از فناوری هوش سازمانی (Business intelligence) امکان تحلیل، مقایسه، گزارش‌گیری، و پی‌گیری روند تغییرات اطلاعات طرح‌های پژوهشی کشور را فراهم می‌کند. این داشبورد از گنجینه اطلاعات سمات ملی بهره می‌برد و بخشی از رصدخانه پژوهش و فناوری ایرانداک و ابزاری مدیریتی و راهکاری تصمیم‌یار در حوزه علم، پژوهش، و فناوری کشور است. «داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی» را پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) با پشتیبانی دبیرخانه شورای عالی علوم، تحقیقات، و فناوری و مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور طراحی و پیاده‌سازی کرده است.

«داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی کشور» با ساده‌سازی و ساخت سریع دیداری، برجسته‌سازی نقاط کلیدی و حذف جزئیات درباره وضعیت طرح‌های پژوهشی کشور، تصمیم‌گیری در این زمینه را برای سیاست‌گذاران آسان‌تر می‌کند. کاربرد این داشبورد در سطح ملی است، زیرا امکان بازمینی همه‌سویه و یک‌جای طرح‌های پژوهشی کشور را فراهم می‌سازد. این داشبورد با بهره‌گیری از فناوری هوش سازمانی؛ گزارش، نمایش، تحلیل، و مقایسه آماری طرح‌های پژوهشی را بر پایه

معیارهایی چون دوره‌های زمانی اجرای طرح، شمار طرح‌های پژوهشی، اعتبار طرح‌ها، سازمان‌های ثبت‌کننده، و همچنین کمیسیون‌های تخصصی بررسی‌کننده طرح‌ها به‌دست می‌دهد.

«داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی کشور» دارای بیش از ۳۰ شاخص و شش برگ «یک نگاه»، «شمار طرح‌های پژوهشی»، «اعتبارات»، «نقشه»، «نگاه مقایسه‌ای»، و «جدول گزارش‌ساز» است.

در برگ یک نگاه، نگاهی کلی به گزارش‌های کلیدی درباره طرح‌های پژوهشی و اعتبار پرداختی و مصوب در سال‌های گوناگون آمده است.

در برگ دوم که شمار طرح‌های پژوهشی نام دارد، کاربر می‌تواند گزارش‌های گوناگون طرح‌های پژوهشی را در سال‌های گوناگون و با فیلترهایی چون وضعیت کد پیگیری، نام سازمان ثبت‌کننده، نام کمیسیون تخصصی، و نام استان بسازد.

برگ سوم داشبورد، اعتبارات را در دو بخش پرداختی و مصوب دربردارد. برگ چهارم این داشبورد روی نقشه جغرافیایی کشور، شمار طرح‌های پژوهشی، اعتبار پرداختی، اعتبار مصوب، و نسبت اعتبار پرداختی به شمار طرح‌های پژوهشی را بر پایه استان‌ها نشان می‌دهد.

برگ پنجم داشبورد، نگاه مقایسه‌ای نام دارد که مقایسه میان دو دسته از اطلاعات را با فیلترینگ در وضعیت کد پیگیری و سال فراهم می‌کند و در آن، شمار طرح‌های پژوهشی، اعتبار پرداختی، و اعتبار مصوب نمایش داده می‌شود.

جدول گزارش‌ساز، صفحه پایانی داشبورد مدیریتی طرح‌های پژوهشی است. این برگ امکان تهیه گزارش‌های گوناگون را بر پایه همه فیلترها و در قالب یک جدول فراهم می‌کند. امکان دریافت خروجی اکسل از این جدول نیز برای کاربر فراهم است.

۵-۳. داشبورد پارساگر

- داشبورد «پارساگر» برای رصد پایان‌نامه‌ها و رساله‌های (پارساهای) ثبت‌شده در پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) درست شده است و:
- ◇ شمار پارساهای به تفکیک گروه‌های تحصیلی؛
 - ◇ شمار پارساهای به تفکیک مقطع تحصیلی؛
 - ◇ روند سالانه ثبت پارساهای؛
 - ◇ شمار پارساهای به تفکیک مؤسسه‌ها؛ و
 - ◇ شمار پارساهای به تفکیک رشته‌های تحصیلی را بازنمایی می‌کند.

این داشبورد گزارش‌های تحلیلی گوناگونی را برای هفت گروه آموزشی نمایش می‌دهد. در این داشبورد، مقایسه شمار پارساهای میان گروه‌های آموزشی به تفکیک مقطع تحصیلی، مؤسسه‌ها، و رشته تحصیلی‌شدنی است و می‌توان اندازه ثبت پارساهای را به تفکیک سال برای هر یک از گروه‌های تحصیلی نیز دید.

۵-۲. پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص)

تاکنون درباره ارزیابی جایگاه علمی، فناوریانه، و نوآورانه کشور شاخص‌های بسیاری در اسناد گوناگون ارائه شده است. در گزارش‌های سازمان‌های جهانی نیز شاخص‌های بسیاری برای این ارزیابی آمده است. فراوانی و پراکندگی این شاخص‌ها در اسناد و گزارش‌های ملی و جهانی، دسترسی به آن‌ها و گزینش و کاربردهای آن‌ها را برای سیاست‌گذاران و پژوهشگران دشوار ساخته است. بنابراین دسترسی به این شاخص‌ها از یک درگاه واحد با توان سازمان‌دهی و جست‌وجوی برخط در میان آن‌ها می‌تواند کار کاربران را آسان‌سازد. بر این پایه، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)، سامانه منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

نوآوری (شاخص) را در نشانی SHAKHES.IR ANDOC.AC.IR راه‌اندازی کرده است. سامانه منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص)، برای ارائه تصویری از سازمان‌های ملی و جهانی که در این زمینه کار می‌کنند، شاخص‌های ارزیابی و طبقه‌بندی موضوعی آن‌ها، و معرفی منابع کلیدی اطلاعات در این زمینه به پژوهشگران و سیاست‌گذاران راه‌اندازی شده است. این سامانه که از خرداد ۱۳۹۵ کار خود را آغاز نموده است، منابع اطلاعات داخلی شاخص‌ها را مانند کتاب، مقاله، پایان‌نامه، رساله، گزارش دولتی، سند ملی، و طرح‌های پژوهشی معرفی می‌کند.

The screenshot shows the web interface of the SHAKHES.IR ANDOC.AC.IR system. The top navigation bar contains the NSTC logo and the title 'شاخص منابع اطلاعات شاخص‌های پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری'. Below the header, there is a search bar and a list of categories: 'رویداد', 'پیشنهادهای', 'مسئولیت محتوا', 'آمار شاخص‌ها', 'پایگاه‌های پایش', 'منابع شاخص‌ها', 'شاخص‌ها', 'منابع اطلاعات', 'شاخص‌ها', 'نهادهای', and 'درباره'. The main content area is divided into three columns: 'شاخص‌ها' (Indicators), 'منابع اطلاعات' (Information Sources), and 'نهادهای' (Institutions). Each column lists various entities and resources related to science, technology, and innovation, with a 'نمایش' (Show) button at the bottom of each list.

برگ نخست پایگاه وب منابع اطلاعات شاخص‌های
پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری (شاخص)

پایگاه داده این سامانه، جست‌وجوی ساده و پیشرفته را به دو زبان فارسی و انگلیسی در میان شاخص‌های علم، فناوری، و نوآوری با کاربرد واژه‌های معادل و بازنمایی و پیوند به منابع جهانی و ملی فراهم می‌آورد. کاربران نیز می‌توانند با پیشنهاد شاخص‌ها یا منابع اطلاعات به بلوغ و روزآمدی «شاخص» کمک کنند. «شاخص» با افزایش مشاهده‌پذیری و دسترس‌پذیری شاخص‌ها، سازمان‌ها، و منابع اطلاعات پایش و ارزیابی علم، فناوری، و نوآوری می‌تواند در گاهی ارزشمند برای سیاست‌گذاران و پژوهشگران این حوزه و تعامل آن‌ها با یک‌دیگر باشد.

۳-۵. پایگاه وب جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)

تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، از رویکردهای نوین مدیریت عمومی در سدهٔ کنونی است. تجربه‌های بی‌شماری هست که نشان می‌دهند تصمیم‌هایی که شواهد و داده‌ها را نادیده گرفته به سرانجامی نرسیده و تنها هدررفت منابع را در پی داشته‌اند. هر گاه گسترهٔ یک سیاست به پهنای یک کشور و آیندهٔ آن کشیده شود، مخاطرهٔ چنین سیاست‌گذاری‌هایی بی‌اندازه خواهد بود.

در کانون رویکرد تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد، مفهوم سنجش و ارزیابی نهفته است که ابزارهایی کلیدی را برای بررسی و بهبود کیفیت، کارایی، و اثربخشی برنامه‌ها در دست مدیران می‌گذارد. از این رو، ساخت و توسعهٔ چنین ابزارها و شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری حوزه‌های گوناگون، از منابع مالی و انسانی گرفته تا پیشرفت‌های علم و فناوری، همیشه یکی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان بوده است. با آنکه هیچ ابزاری کامل نیست و نمی‌تواند گویای همهٔ واقعیت باشد، سازمان‌های گوناگونی کوشش کرده‌اند تا پاسخی برای این نیاز پیدا کنند. از همین رو، امروزه شمار فراوانی از این شاخص‌ها و سنجه‌های ارزیابی در لایه‌های گوناگون (مانند سازمانی، ملی، منطقه، و جهانی) در دست است.

با آنکه همه این شاخص‌ها درخور توجه‌اند، شاخص‌هایی که در سطح جهانی منتشر می‌شوند دامنه بزرگ‌تری دارند و برای دولت‌ها از اهمیت بیشتری برخوردارند، چرا که این شاخص‌ها می‌توانند گویای وضعیت یک کشور در جهان باشند. این شاخص‌ها داده‌های ارزشمندی را نیز برای هر کشور فراهم می‌کنند که کاربرد آن‌ها می‌تواند کیفیت تصمیم‌ها را بهبود بخشد. از دیگر ویژگی‌های چنین شاخص‌هایی، مقایسه کشورها با یک‌دیگر است. هر کشور می‌تواند خود را با دیگر کشورها در جهان بسنجد و برای بهبود جایگاه خویش بکوشد.

هر چند همه شاخص‌های علم، فناوری، و نوآوری به کار سیاست‌گذاری کشور نمی‌آیند و شاید برخی از آن‌ها نیز سوگیرانه یا بدون کاربرد باشند یا اینکه داده‌های روزآمد و درست کشور را دربرداشته باشند، ولی این شاخص‌ها و جایگاه کشور در آن‌ها به‌خوبی و یک‌جا پایش و گزارش نمی‌شوند. از این رو نیز گاهی دریافت یک‌پارچه از وضعیت کشور شدنی نیست، گاه آمارهای گوناگونی از یک شاخص گزارش می‌شود، و گاه برخی شاخص‌ها گزارش نمی‌شوند. این آشفتگی، می‌تواند سیاست‌گذاران را از ماهیت و ارزش برخی از شاخص‌ها دور کند یا آن‌ها را به برخی از شاخص‌ها بی‌باور سازد و این دو، نقش داده‌ها و شواهد را در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کاهش دهد و رشد و پیشرفت را در راستای برنامه‌ها و اسناد ملی دستخوش ناپایداری سازد.

برای پاسخ به این نیاز، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) پایگاه وب «جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)» را طراحی و در دی‌ماه ۱۳۹۵ راه‌اندازی کرده که کوششی برای شناسایی، توصیف، و گزارش درست و روزآمد جایگاه کشور در شاخص‌های کلیدی جهانی علم، فناوری، و نوآوری است.

برگ نخست پایگاه وب «جایگاه علم، فناوری، و نوآوری ایران در جهان (نما)»

«نما» ساختار و روش‌شناسی این شاخص‌ها را می‌گوید و امتیاز و رتبه ایران را در ابعاد گوناگون آن‌ها گزارش می‌دهد. این شاخص‌ها در هفت گروه دسته‌بندی شده‌اند:

- ◇ جایگاه پژوهشگران؛
- ◇ جایگاه نشریه‌های علمی؛
- ◇ جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های فراگیر رتبه‌بندی؛
- ◇ جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های موضوعی رتبه‌بندی؛
- ◇ جایگاه مؤسسه‌ها در نظام‌های رتبه‌بندی وبگاه‌ها؛
- ◇ جایگاه ایران در نمایه‌های استنادی؛ و
- ◇ جایگاه ایران در رتبه‌بندی‌های علم، فناوری، و نوآوری.

مدیران، سیاست‌گذاران، و پژوهشگران علم، فناوری، و نوآوری می‌توانند با «نما» به گزارش نزدیک به ۷۰ شاخص جهانی دسترسی یابند و از آن‌ها در تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری و پژوهش بهره‌برند. افزون بر این، در «نما» جایگاه ایران میان کشورهای منطقه و جهان گزارش می‌شود. از آنجایی که داده‌های تاریخی در برنامه‌ریزی‌ها کاربرد بسیاری دارند، روند جایگاه کشور در هر شاخص در چند سال گذشته نیز آمده است. «نما» با گردآوردن شاخص‌های گوناگون در کنار هم ابزاری برای کاربران می‌سازد که با آمیختن آن‌ها دریافت بهتری وضع موجود و روندها پیدا کنند. از آنجایی که این سامانه در نشانی NEMA.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است، سیاست‌گذاران و پژوهشگران می‌توانند کاستی‌های آن را گوشزد یا شاخص‌های دیگر را برای افزودن به سامانه پیشنهاد کنند. افزون بر این، سازمان‌های مسئول می‌توانند شاخص‌هایی را که دارای داده‌های روزآمد نیستند، شناسایی و به درست کردن آن‌ها دست زنند. بی‌گمان این گام نخست است و در آینده با گسترش این سامانه و افزودن گزینه‌های تازه به آن، می‌توان به داده‌ها و تحلیل‌های ارزشمند دیگری نیز دست یافت.

■ مدیریت عرضه و تقاضای پژوهش

۶-۱. سامانه پیشینه پژوهش

بسیاری از پژوهش‌های دانشگاهی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها انجام می‌شوند و بخشی از مقاله‌های علمی نیز دست‌آورد همین پژوهش‌ها هستند. آسانی دستیابی به این منابع کلیدی و کاربرست دستاوردهای آن‌ها در فرایند پژوهش برای پژوهشگران و در چرخه تولید برای صنعت کشور بسیار ارزشمند است.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) کار ثبت، سازمان‌دهی، و اشاعه اطلاعات علم و فناوری کشور را بر عهده دارد و از دیرباز مرکز دریافت نسخه‌ای از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی آن‌ها به جامعه علمی کشور بوده است. ایرانداک با این پستوانه، سامانه پیشینه پژوهش را به نشانی PISHINEH.IRANDOC.AC.IR برای خدمت به نظام علمی کشور راه‌اندازی کرده است و به دانشجویان تحصیلات تکمیلی و پژوهشگران کمک می‌کند تا از پیشینه کار خود، به‌ویژه در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های انجام شده در کشور آگاهی یابند و از کار دوباره پرهیز کنند و با منابع موجود درباره پژوهش خود نیز آشنا شوند. کاربران می‌توانند پس از ثبت نام و تأیید آن، وارد سامانه شوند و درخواست خود را ثبت نمایند. نتیجه بررسی کارشناسان آموزش دیده ایرانداک در کوتاه‌ترین زمان برای کاربر و نیز همه کسانی که کاربر بخواهد، فرستاده می‌شود.

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

برگ نخست سامانه پیشنهاد پژوهش (پژوهش)

سامانه پیشنهاد پژوهش از زمان آغاز کار (آذر ۱۳۹۳) تا پایان سال ۱۳۹۵ بیش از ۲۴۴ هزار نتیجه پیشنهاد پژوهش برای کاربران فرستاده که نزدیک به ۱۴۴ هزار آن در سال ۱۳۹۵ بوده است.

عملکرد سامانه پیشنهاد پژوهش (تا پایان ۱۳۹۵)

شخص	آمار
شمار درخواست‌های دریافت‌شده	۳۴۳ هزار و ۹۶۷ درخواست
شمار درخواست‌های پاسخ داده‌شده	۲۴۴ هزار و ۲۲۶ پاسخ

۶-۲. سامانه عرضه و تقاضای پژوهش (ساعت)

یکی از سیاست‌های کلی کشور، تقاضامحور ساختن پژوهش‌ها و کاربردی کردن دستاوردهای آن‌ها و همچنین پیوند میان صنعت و دانشگاه است. برای انجام بهتر این سیاست، سامانه عرضه و تقاضای پژوهش (ساعت) در پژوهشگاه علوم و فناوری

اطلاعات ایران (ایرانداک) طراحی و راه اندازی شده است. این سامانه، پیوند گاهی است میان درخواست کنندگان و عرضه کنندگان پژوهش کشور که افزایش بهره‌وری ملی را با شبکه‌سازی میان نیازها و پژوهش‌ها پی می‌گیرد. «ساعت» در گام نخست، پیوند میان پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را با نیازهای پژوهشی سازمان‌ها دنبال می‌کند. این پیوند با یک پایگاه روزآمد و جامع از تقاضای پژوهش (نیازها و حمایت‌ها) و عرضه پژوهش (توانمندی‌ها و نیاز به حمایت) پشتیبانی می‌شود. سازمان‌ها می‌توانند در این سامانه، درخواست‌ها و حمایت‌های خود را به آگاهی پژوهشگران برسانند که محور و موضوع پژوهش، تأمین منابع مالی، خدمات مشاوره، تأمین تجهیزات و سخت‌افزار، تأمین اطلاعات و مانند آن‌ها را دربردارد. از سوی دیگر، دانشجویان نیز می‌توانند توانمندی‌ها و گرایش‌های پژوهشی خود را به همراه حمایت‌هایی که برای پیگیری آن‌ها نیاز دارند، به آگاهی سازمان‌ها برسانند. برخی از قابلیت‌های این سامانه عبارت‌اند از:

- ◇ ارائه فراخوان‌های حمایت از پایان‌نامه‌ها، و رساله‌ها به دانشجویان؛
- ◇ برقراری پیوند میان دانشجو و سازمان متقاضی پایان‌نامه، و رساله در سامانه؛
- ◇ ثبت رزومه و پیشنهاد به‌دست دانشجو؛
- ◇ بیان علائق، شرایط، و نیازمندی‌ها برای انجام پایان‌نامه و رساله؛
- ◇ امکان جست‌وجو در تقاضاهای پایان‌نامه، رساله و پروپوزال‌ها؛
- ◇ بررسی رزومه دانشجویان از سوی سازمان‌ها و انتخاب آن‌ها؛
- ◇ پشتیبانی تصمیم برای سازمان و دانشجو.

اجرای آزمایشی «ساعت» از تیر ۱۳۹۵ آغاز شد تا پایان سال، نزدیک به دو هزار پژوهشگر و ۶۰ سازمان در آن نام‌نویسی کرده‌اند. سازمان‌های عضو نیز ۴۰۰ فراخوان و دو هزار عنوان پژوهش را در «ساعت» بارگذاری نموده‌اند. بیش از ۳۰۰ درخواست

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

اجرای پژوهش نیز برای نمایندگان سازمان‌ها فرستاده شده که سازمان‌ها آن‌ها را بررسی و فرایندهای سامانه را برای آن‌ها دنبال کرده‌اند.

برگ نخست عرضه و تقاضای پژوهش (ساعت)

سامانه عرضه و تقاضای پژوهش (ساعت) بر پایه مصوبه نهم نوزدهمین نشست شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری که در اسفند ماه ۱۳۹۵ ابلاغ گردید، طراحی و در نشانی SAAT.IR.ANDOC.AC.IR راه اندازی شده است و به استناد تبصره یک این مصوبه، «دستگاه‌های اجرایی برای اجرای طرح‌های پژوهشی خود، ملزم به ثبت طرح‌ها در سامانه عرضه و تقاضای پژوهش هستند.»

۶-۳. عضویت فراگیر کتابخانه‌ها (طرح غدیر)

«طرح غدیر: عضویت فراگیر کتابخانه‌ها»، راهکار تازه‌ای است که برای دسترسی مستقیم استفاده‌کنندگان به منابع کتابخانه‌های دانشگاهی و بر پایه موفقیت و تجربه «طرح تعمیم خدمات کتابخانه‌های تخصصی به افراد غیر عضو» طراحی شده و به اجرا درآمده است. بر پایه این طرح، اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری از محلی که به عنوان مبدأ برای آن‌ها تعیین شده، یک کارت عضویت در طرح و شماری کارت امانت دریافت می‌کنند و به عضویت طرح درمی‌آیند. اعضای طرح با استفاده از کارت نخست می‌توانند به همه کتابخانه‌های زیرپوشش طرح که به نام «کتابخانه‌های مقصد» شناخته می‌شوند، مراجعه و از تمامی خدمات آن‌ها در محل استفاده کنند و در صورت نیاز، با سپردن هر کارت امانت یک جلد کتاب را که امانت دادنی باشد به امانت گیرند. دور نخست این طرح از سال ۱۳۷۸ تا پایان شهریور ۱۳۹۵ اجرا شد که در این دوره:

◇ ۲۴۰ کتابخانه وابسته به ۶۶ دانشگاه و مؤسسه پژوهشی عضو طرح غدیر بودند؛

◇ ۷۷,۵۷۱ دانشجوی تحصیلات تکمیلی و عضو هیئت علمی عضو طرح غدیر بودند؛ و

◇ ۱۶۹,۲۱۷ جلد کتاب به امانت گرفته شد.

این طرح پس از ۱۷ سال اجرا، از سال ۱۳۹۵ در چارچوب دستورعمل دور دوم با امضای وزیر گرامی علوم، تحقیقات، و فناوری (شماره ۲۳۹۱۴۲/ و تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱) بازنگری و اجرای آن همزمان با آغاز سال تحصیلی در یکم مهر آغاز شد و در این دوره شش ماهه:

◇ ۲۵۴ کتابخانه وابسته به ۸۴ دانشگاه و مؤسسه پژوهشی به عضویت طرح

غدير بودند؟

◇ ۱,۵۲۰ دانشجوی تحصیلات تکمیلی و عضو هیئت علمی عضو طرح غدير بودند.

The screenshot shows the Ghadir website interface. At the top, there is a green header with the Ghadir logo and navigation links. Below the header, there is a login form with fields for Email and Password, and a 'ورود به سامانه' (Login to the system) button. To the right of the login form, there is a large image of a library with the Ghadir logo overlaid. Below the image, there is a section titled 'درباره سامانه' (About the system) which contains text describing the system's purpose and features. On the left side of the page, there is a sidebar with a list of links under the heading 'آرکای' (Archive).

برگ نخست سامانه غدير: عضویت فراگیر کتابخانه‌ها

برای اجرای بهتر طرح غدير، سامانه‌ای در نشانی GHADIR.IRANDOC.AC.IR راه‌اندازی و در مهر ۱۳۹۵ به‌دست وزیر گرامی علوم، تحقیقات، و فناوری رونمایی شد که فرایندهای عضویت، خدمات، و تصفیه حساب را در محیط وب پشتیبانی می‌کند و پذیرش عضو در آن آغاز و کارت‌های عضویت و امانت نخستین عضو آن نیز در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۱۲ صادر شد.

۶-۴. امانت میان کتابخانه‌ها (امین)

«طرح امین: امانت میان کتابخانه‌ها» توافقی رسمی میان شماری از کتابخانه است که بر پایه آن، هر کتابخانه می‌تواند مدارک مورد نیاز کاربران خود را که هنگام درخواست

در مجموعه‌اش موجود نیستند، از مجموعه دیگر کتابخانه‌ها تأمین کند. طرح امین از ابتدای نیم‌سال دوم سال تحصیلی آغاز می‌شود و به مدت سه سال تحصیلی ادامه می‌یابد. با عضویت در این طرح، کتابخانه‌ها می‌توانند از منابع موجود در دیگر کتابخانه‌ها به صورت امانت یا دریافت تصویر آن‌ها استفاده کنند. کتابخانه‌ها در ازای دریافت این خدمات از دیگر کتابخانه‌ها هزینه‌ای پیش‌بینی شده را در قالب بهامهر پرداخت می‌کنند. برای جلوگیری از درگیر شدن تمام کتابخانه‌ها در فرایندهای مالی و اداری طرح، کتابخانه‌ها به یکی از دو نوع رابط و وابسته به عضویت طرح درمی‌آیند. در دوره کنونی ۱۶۴ کتابخانه عضو طرح امین هستند.

■ اخلاق و درستی پژوهش

۱-۲. سامانه همانندجو

ایرانداک برای اجرای سیاست های کلی علم و فناوری و در پاسخ به خواست جامعه علمی کشور برای گسترش اخلاق علمی و حمایت از مالکیت فکری و معنوی و همچنین پیشگیری از بدرفتاری های علمی، به ویژه سایه نویسی و دستبرد علمی در تدوین پایان نامه ها و رساله های تحصیلات تکمیلی، سامانه «همانندجو» را با پشتوانه متن کامل و در حال افزایش بیش از ۱۰۰ هزار عنوان از تازه ترین پایان نامه ها و رساله ها (۱۳۸۷-۱۳۹۵) راه اندازی کرده است. همانندجویی در نوشتار پایان نامه ها و رساله ها، گامی در کمک به نگه داشتن حقوق پدیدآوران و گسترش علم و فناوری و زمینه سازی برای دسترسی آزاد همگان به اطلاعات است. «همانندجو» با جست و جوی خودکار در متن کامل پایان نامه ها و رساله های موجود در ایرانداک، نوشته های همانند را بازیابی و اندازه همانندی و منبع اطلاعات همانند را نمایش می دهد.

هدف از راه اندازی آزمایشی این سامانه با امکانات محدود، افزون بر شناخت کاستی ها و برطرف کردن آن ها برای این پژوهشگاه، آشنایی استادان گرامی با قابلیت های آن و یاری آن ها در شناخت هماندهاست. برای کاربرست آزمایشی این سامانه، استادان گرامی دانشگاه ها که پیش تر نام نویسی شده اند، می توانند به نشانی TIK.IRANDOC.AC.IR رفته و پس از ورود به سامانه، نوشته های دانشجویان خود را بار گذاری و نتیجه را در کوتاه ترین زمان ممکن، دریافت کنند.

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

برگ نخست سامانه همانندجو

بر پایه آیین‌نامه ثبت و اشاعه پیشنهادها، پایان‌نامه‌ها، و رساله‌های تحصیلات تکمیلی و صیانت از حقوق پدیدآوران در آن‌ها (شماره ۱۹۵۹۲۹/۱۹۵۹/۶ و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶ ابلاغ شماره ۱۱/۱۹۸۰۹۷/۱۳۹۵/۹/۷) دو وظیفه ثبت و همانندجویی پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، و پیشنهادها بر دوش دانشگاه‌ها، پژوهشگاه‌ها، و مؤسسه‌های آموزش عالی، پژوهشی، و فناوری دولتی و غیردولتی زیر نظر وزارت عتف گذارده شده است که گزارش اجرای این دو وظیفه تا پایان سال ۱۳۹۵ در جدول زیر آمده است.

عملکرد همانندجو در وزارت عتف تا پایان سال ۱۳۹۵

شمار مؤسسه‌های عضو	شمار اعضا	شمار درخواست‌ها
۵۰	۳۶۳۱	۲۷۰۷

۲-۲. کانون درستی و اخلاق پژوهش (کیان)

کانون درستی و اخلاق پژوهش ایران (کیان) با هدف ترویج و اشاعه اصول درستی و اخلاقی پژوهش در ایران با همکاری گروه اخلاق اطلاعات انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران و مرکز تحقیقات و سیاست علمی کشور راه اندازی شده است. «کیان» برای دست یابی به هدف خویش، پذیرای همه پژوهشگران و استادانی است که دلسوزانه دغدغه اخلاقی شدن پژوهش کشور را دارند و باور دارند تنها در سایه اراده، اتکا به پیشینه بلند اخلاق ایرانی، تلاش، آموختن و تعهد است که می توان به بار نشستن پژوهش درست و اخلاقی را به نظاره نشست. KIAN.IR.ANDOC.AC.IR پایگاه وب کیان است که اطلاعات بیشتری را در این زمینه دربردارد.

برگ نخست کانون درستی و اخلاق پژوهش ایران (کیان)

۳-۷. راهنمای پژوهش و پژوهشگران (پژوهش کار)

پژوهش‌ها باید بتوانند مسائل واقعی را طرح و حل کنند و به نیازهای دانشی و فناورانه صنایع و خدمات گوناگون در کشور پاسخ دهند. ولی در عمل گاه چنین نمی‌شود. برخی از پژوهش‌ها به جای سوخت‌رسانی توسعه و حل مسائل کشور، سوخت توسعه را هدر می‌دهند. به دلیل نبود منبعی جامع و با دسترسی آسان و همگانی برای ارتقای کیفیت و آموزش پژوهش‌ها، پژوهشگران، و دست‌اندرکاران پژوهش، ایرانداک «پژوهش کار» را راه‌اندازی کرد. «پژوهش کار» سامانه‌ای برای یادگیری، آموزش، و ارزیابی پژوهش برای همه کسانی است که درگیر کار پژوهش، داوری پژوهش، راهنمایی پژوهش، نشر پژوهش و یا تجاری‌سازی پژوهش هستند و می‌خواهند از خودشان، دانشگاه‌شان، یا نشریه‌شان شروع کنند.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران «ایرانداک»
روز به سامانه

درباره پژوهش کار پرسش‌های متداول

پژوهش کار
راهنمای پژوهش و پژوهشگران

پژوهش کار سامانه صفر تا صد پژوهش است برای تمام کسانی که به نوعی درگیر پژوهش، داوری پژوهش، راهنمایی پژوهش، نشر پژوهش و یا تجاری‌سازی پژوهش هستند.

آموزه‌های این سامانه با طیف متنوعی از منابع و نمونه‌های مفید پشتیبانی شده‌اند. این امکان یادگیری و آموزش پژوهش را در یک ایستگاه فراهم می‌آورد.

دانشمن درگ مشترک از پرسش پژوهش پیش‌پایل برگزاری گروه‌های کانفی مولد

برای جستجو، واژه یا عبارتی را وارد کنید.

برگ نخست پایگاه وب راهنمای پژوهش و پژوهشگران (پژوهش کار)

با «پژوهش کار» امکان یادگیری و آموزش پژوهش در یک ایستگاه ممکن می شود. پژوهشگران و اساتید راهنما و داور می توانند از «پژوهش کار» برای انجام پژوهش، هدایت پژوهش، ارزیابی پژوهش، و آموزش چگونگی ارتقای پژوهش استفاده کنند. نشریه ها می توانند از «پژوهش کار» به عنوان راهنمایی برای نویسندگان و داوران مقالات استفاده کنند. سیاست گذاران و برنامه ریزان پژوهش می توانند از «پژوهش کار» به عنوان ملاکی برای بازبینی استانداردهای پژوهش، نشر، و ارتقای علمی اساتید و پژوهشگران استفاده نمایند. «پژوهش کار» در نشانی RESEARCH.IRANDOC.AC.IR در دسترس همگان است.

۷-۴. شیوه نامه ایران (راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی)

پدیدآور هر اثر علمی، کار خود را بر دو ستون استوار می دارد؛ یا بر پایه اندیشه ها و یافته های خود سخن می گوید یا از گفته ها و نوشته های دیگران بهره می برد. اخلاق علمی حکم می کند که کاربرست گفتار و نوشتار دیگران با استناد به منبع آن ها باشد تا خوانندگان بتوانند به سادگی سرچشمه آن ها را بازشناسند و اگر نیاز بود از آن ها بهره برند. با چنین رویکردی، روش های گوناگونی برای استناد یا ارجاع به منابع پدید آمده اند. این روش ها اندک اندک ساخت یافته اند و در شیوه نامه هایی با نظام های استنادی گوناگون به انتشار درآمده اند. کمبود چنین شیوه نامه هایی به زبان فارسی، مایه کاربرست روش های گوناگون استناد در میان ناشران و نشریه های گوناگون شده که گاه پوشش بسنده ای برای استناد به همه منابع را نیز دربرندارند. بدین سان، افزون بر دشوار شدن کار پدیدآوران و ویراستاران برای پیروی از الگوهای درست در نوشتار فارسی، سرگشتگی آن ها را در استناد به منابع گوناگون نیز در پی خواهد داشت. گوناگونی در این الگوها، تحلیل استنادی را هم دشوار می سازد. از این رو، داشتن شیوه نامه ای فراگیر بر پایه روش های پذیرفته شده گریزناپذیر می نماید که راهنمای استناد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی برای پدیدآوردن فارسی زبان باشد.

عملکرد مدیریت اطلاعات علم و فناوری و پشتیبانی از سیاست‌گذاری علم و فناوری

برگ نخست پایگاه وب شوهنامه ایران (راهنمای استاد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی)

با این هدف، شوهنامه ایران (راهنمای استاد به منابع اطلاعات فارسی و انگلیسی) بر پایه شوهنامه شیکاگو با پیشینه‌ای بیش از یک‌صد سال، تدوین شده است. این شوهنامه روش استنادی نویسنده - تاریخ و الگوهای پایه آن را می‌شناساند که روشی فراگیر و آسان است. افزون بر این، چگونگی استناد به منابع گوناگون چاپی و الکترونیکی و نمونه‌های آن را نشان می‌دهد. در وبسایت شوهنامه به نشانی IMOS.IRANDOC.AC.IR، افرون بر تمام متن شوهنامه، خلاصه‌ای از آن نیز هست که ناشران و نشریه‌های علمی می‌توانند برای راهنمایی پدیدآوران به کار برند. اسلایدهای آموزشی شوهنامه نیز برای کاربرد در کلاس‌های درس در همین وبسایت در دسترس همگان است.
